

Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European,

Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor

Propunerea pentru Raportul Comun privind Protecția și Incluziunea Socială 2009

1. INTRODUCERE

Cele mai recente date arată că 16% dintre europeni sunt încă în risc de sărăcie. Chiar dacă cea mai bună măsură de protecție împotriva sărăciei este asigurarea unui loc de muncă de calitate, procentajul de 8% al celor care au un loc de muncă și se află totuși în risc de sărăcie demonstrează că nu toate locurile de muncă oferă o astfel de siguranță.

Față de creșterea semnificativă a omajului în unele state membre, contribuția politicilor sociale este crucială. Protecția socială reprezintă un element stabilizator al cheltuielii publice. Măsurile adecvate de flexicuritate vor folosi politici active pe piața muncii, pentru a facilita tranziția, pentru a evita omajul pe termen lung, și pentru a nu folosi pensionarea anticipată ca o măsură de reglare a pieței muncii. Aceasta implică și ajustarea alocațiilor atunci când este nevoie pentru a asigura sprijin adecvat beneficiarilor. Statele membre acționează deja pentru menținerea puterii de cumpărare a alocațiilor minime și a pensiilor de bază.

2. COMBATEREA SĂRĂCIEI ȘI EXCLUZIUNII SOCIALE

Copiii se confruntă cu un risc crescut de sărăcie de 19% în UE-27, comparativ cu restul populației. Acest lucru persistă din anul 2000. Accentul pus pe combaterea sărăciei în rândul copiilor în cadrul Metodei Deschise de Coordonare din 2007 a contribuit la identificarea factorilor care determină sărăcia în rândul copiilor în fiecare stat, subliniind nevoia unor strategii comprehensive care să combine forme adecvate de ajutor financiar cu oportunități de angajare de calitate pentru a asigura furnizarea serviciilor necesare.

Majoritatea Statelor Membre au identificat sărăcia în rândul copiilor ca fiind când parte din sfera familiilor cu salarii și venituri minime. De asemenea, acest fenomen poate fi întâlnit acolo unde este nevoie de reconcilierea vieții de familie cu cea profesională. Astfel, 22 de State Membre și-au stabilit ca prioritate combaterea sărăciei în rândul copiilor, 16 dintre acestea folosind indicatorii agreeți ai UE. Câteva state au stabilit, de asemenea, măsuri intermediare pentru provocări specifice lor (gospodări cu membri fără un loc de muncă, familiile aflate în risc, intensitatea sărăciei, îngrijirea copiilor).

În ceea ce privește populația de etnie rom, acțiunile luate și aplicate s-au axat în principal pe desegregare, accesul pe piața muncii, abordarea dezavantajelor de educație și îmbunătățirea accesului la servicii ca locuința și sănătatea. Totuși, în majoritatea țărilor lipsește un cadru politic cuprinzător, cauzat printre altele de lipsa datelor și a informațiilor de bază.

Rapoartele naționale strategice confirmă prioritatea privind incluziunea migrantilor în 2006. Astfel, Statele Membre s-au axat în principal atât pe implicarea migraților, cât și a societății gazdă.

Incluziunea persoanelor cu dizabilități continuă să fie o altă prioritate; în Rapoartele Naționale Strategice domină probleme precum dinamizarea ocupării, eliminarea barierelor în educație, învătarea continuă și stricta condiționalitate, mai degrabă decât eliminarea obstacolelor structurale spre participare totală.

Ca și în raportul din 2006, majoritatea Statelor Membre își propun incluziunea activă ca prioritate, câteva dintre acestea făcând pași importanți pentru a se asigura că puterea de cumpărare a veniturilor minime este menținută. Rămâne esențială crearea unor legături mai bune între beneficiile șomajului (ajutorul de omaj) și cele ale unui loc de muncă, în vederea creării unor stimulente corecte și, în același timp, să se asigure un venit adecvat și care să îi permit celui angajat să nu fie atins de sărăcie. Pentru a îndepărta obstacolele din calea participării integrale și de durată pe piața muncii și în societate, serviciile sociale trebuie coordonate cu cele de ocupare. Măsurile speciale relevante adoptate de către Statele Membre includ sprijinul pentru părăsirea locului de muncă sau reintegrarea rapidă pe piața muncii, în scopul promovării adaptabilității, prin oferirea posibilităților de a dobândi sau de a-și îmbunătăți calificările sau de a dezvolta planuri de acțiune personalizate care să găsească calea de acces pe piața muncii. O mare atenție ar trebui atribuită oportunităților de angajare pentru persoanele vulnerabile, inclusiv în economia socială.

Persoanele fără adpost reprezintă cea mai severă formă de excluziune socială, iar anumite state membre trebuie să își intensifice eforturile pentru a asigura mai multe locuințe accesibile. Câteva țări și-au stabilit întreprinderi de reducere a numărului persoanelor fără adpost și de întărire a structurilor de sprijin. Lipsa datelor încă reprezintă o barieră în definirea și monitorizarea politicilor efective. Promovarea incluziunii financiare este crucială pentru combaterea acestui fenomen.

Inegalitățile în ceea ce privește accesul la serviciile de sănătate între diferite grupuri socio-economice persistă, iar Statele Membre tind să își completeze abordarea universală cu măsuri ce se îndreaptă asupra celor vulnerabili. Orientările politice de bază sunt: intensificarea îngrijirii primare și preventive, înlăturarea barierelor din calea accesului la servicii de sănătate și îndreptarea situației în regiunile defavorizate.

Majoritatea Rapoartelor Naționale Strategice subliniază importanța educației, dar numai unele state o integrează într-o strategie cuprinzătoare pe termen lung de prevenire și combatere a excluziunii sociale. Educația pre-colară este privită ca un element fundamental, element cheie în uniformizarea dezavantajelor socio-economice și ca un mijloc de a facilita reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie. Eforturile se îndreaptă către asigurarea unor standarde de calitate în toate colile, combaterea abandonului colar timpuriu, îmbunătățirea accesului la educație pentru diferite grupuri specifice.

Referirile la excluziunea financiară sunt vitale în orice strategie de combatere a sărăciei. Ceea ce trebuie reținut este legat de faptul că incluziunea financiară este o precondiție a accesului durabil pe piața locuințelor.

3. PENSII ADECVATE I SUSTENABILE

În ultimul deceniu, statele membre au reformat sistemul național de pensii astfel încât să ofere pensii sustenabile și adecvate nevoilor cetățenilor. În anul 2008, rile au informat în Rapoartele Strategice Naționale asupra progresului realizat în asigurarea unor pensii adecvate fără a fi prejudiciate sustenabilitatea financiară și inițiativele ce încurajează munca.

Ca o reacție la longevitatea crescută a reformelor sistemelor de pensii, statele și-au propus să crească rata de angajare în cazul lucrătorilor în vârstă și să scadă procentul dependenței economice, astfel încât să nu pună în pericol sustenabilitatea finanțelor publice. Aceasta s-a materializat într-o serie de promisiuni legate de pensii și în elaborarea de reguli care să permit angajaților compensarea pensiei cu extinderea duratei pentru care se află în câmpul muncii. Într-adevăr, menținerea echilibrului între perioada în care se contribuie la sistemul de pensii și anii petrecuți la pensie va depinde de un număr tot mai mare de angajați care sunt activi mai mulți ani pe piața muncii.

Rata de angajare a persoanelor cu vârste înaintate a crescut în ultimii 10 ani. În prezent, 11 state membre au atins ținta de la Lisabona (rata de angajare de 50% pentru persoanele în vârstă până în anul 2010). Perioada de activitate în câmpul muncii trebuie să crească, iar rapoartele au arătat că statele membre au început să ridice vârsta de pensionare prin schemele din cadrul legislativ. Este necesar să se facă eforturi pentru a susține angajarea persoanelor cu vârste înaintate, inclusiv în ceea ce privește utilizarea tuturor politicilor de activare pe piața muncii. Este foarte important să se evite ca vârsta de pensionare efectivă să scadă din cauză că sunt utilizate din nou, cu scopul de a face fațomajului, diverse căi pentru ieșirea anticipată de pe piața muncii.

Contextul economic actual evidențiază nevoia de a asigura modalități eficiente de acoperire, din sistemul de pensii, a perioadelor în care lucrătorii sunt afectați de omaj. În acest sens, vor trebui monitorizate efectele pensionării în cazul acelor persoane care întâmpină dificultăți în îndeplinirea noilor condiții de eligibilitate (mai ales persoane cu venituri mici, persoane cu întreruperi în activitate, în rândul cărora femeile reprezintă un procentaj ridicat).

În anul 2008, munca în cadrul metodei deschise de coordonare s-a concentrat asupra pensiilor private. Este posibil ca modelul prezent de contribuție la fondul de pensii să ofere protecție insuficientă împotriva riscului de longevitate, volatilitate și inflație. Anuitățile din sistemul de asigurări sociale sunt cele mai sigure pentru a garanta un venit la pensionare.

Statele membre utilizează următoarele obiective naționale în domeniul pensiilor: rata de angajare a persoanelor vârstnice (chiar dincolo de obiectivul Uniunii Europene), vârsta efectivă de pensionare, nivelul contribuțiilor, ratele teoretice de substituție și rata de servicii pentru persoane vârstnice. Se constată faptul că modernizarea sistemului de pensii se realizează în baza unor strategii pe termen lung în concordanță cu obiectivele agreate.

4. SERVICIILE DE ÎNGRIJIRE A SĂNĂTĂȚII ȘI SERVICIILE DE ÎNGRIJIRE PE TERMEN LUNG

Aproape toate rapoartele pentru perioada 2008-2010 au fost construite în baza planurilor naționale privind sănătatea din anul 2006. Statele membre susțin că politicile principale ce contribuie la o stare de sănătate bună și la creșterea perioadei de activare pe piața muncii includ politici eficiente privind sănătatea la locul de muncă, promovarea sănătății, prevenirea bolilor, îngrijirea curativă și reabilitarea. Totodată, este necesară o coerență mai mare între politicile economice, educaționale, de ocupare, de mediu și politicile sociale.

S-a remarcat faptul că persistă inegalitățile în privința stării de sănătate și speranței de viață între diferite categorii socio-economice și diferite regiuni.

Toate țările privesc accentuarea rolului serviciilor de îngrijire primară ca modalitatea de a îmbunătăți accesul, de a asigura coordonarea îngrijirii, de a contribui la sustenabilitate, mai ales acolo unde resursele sunt limitate. Este dificil de înțeles cum poate fi atins obiectivul de creștere a rolului serviciilor de îngrijire primară fără să existe o politică adecvată privind îngrijirea primară ce include măsuri pentru asigurarea unui număr suficient de profesioniști motivați.

Promovarea sănătății și prevenirea bolilor sunt priorități universale, reprezentând modalități de ameliorare a sănătății și a capacității funcționale, reducând astfel nevoia de tratament și îmbunătățind sustenabilitatea. Totuși îngrijirea medicală/tratamentul, și în special costurile de spitalizare, presupun cele mai mari cheltuieli și multe țări încă mai direcționează fonduri suplimentare către acest sector. Măsurile legate de promovarea sănătății, precum și cele legate de prevenirea bolilor primesc o parte relativ mică din cheltuieli în relație cu rezultatele pe care ar trebui să le obțină.

Statele membre continuă eforturile de îmbunătățire a eficienței și eficacității prin raționalizarea costurilor și prin introducerea mecanismelor de împărțire a costurilor. Mai multe țări au recurs la privatizare. În acest sens, calitatea și eficiența depind de natura contractelor încheiate cu fondurile de asigurări. Furnizarea serviciilor în mediul public și în cel privat trebuie să fie bine coordonată pentru a crea sinergii și pentru a evita duplicarea.

Rapoartele naționale evidențiază faptul că aspectele privind calitatea sunt tot mai conștientizate de statele membre; există diferențe inițiale care au drept scop oferirea de servicii medicale de prevenție și tratamente de calitate pentru cetățeni, între care elaborarea și implementarea standardelor de calitate sau a ghidurilor clinice. Se observă disparități majore între unele state membre foarte avansate în implementarea strategiilor privind calitatea și siguranța și în asigurarea unei abordări centrate pe client și alte state aflate doar la începutul acestui drum.

Coordonarea serviciilor de îngrijire rămâne o chestiune în dezbatere. Statele membre au realizat unele progrese în privința abordării integrate în managementul unor boli cronice, dar încă mai sunt multe de făcut pentru a îmbunătăți coordonarea între diverse niveluri de guvernare, între tipurile de îngrijire medicală, între îngrijirea medicală și serviciile sociale, între serviciile publice și cele private, între sectorul public și sectorul terțiar. Aceleași aspecte sunt valabile și pentru îngrijirea pe termen lung.

Rapoartele Naționale Strategice își reafirmă angajamentul de a asigura accesul universal și accesibil la serviciile de îngrijire pe termen lung de calitate.

Persoanele dependente prefer îngrijirea pe termen lung într-un spațiu rezidențial sau comunitar mai degrabă decât îngrijirea instituționalizată, dar totuși în multe țări mai mult de jumătate din cheltuielile publice se face pentru îngrijirea instituționalizată. De asemenea, este nevoie să fie rezolvată problema deficitului de personal în sectorul îngrijirii pe termen lung (îngrijire formală) și trebuie identificate modalități de sprijinire a familiei sau a îngrijitorilor informali. Recrutarea adecvată, formarea și pregătirea în sistem a îngrijitorilor pe termen lung rămân în continuare provocări.